



Valinnanvapaudesta
SOTEMAKU ohjausryhmä
22.2.2018

Harri Jokiranta
Muutosjohtaja

Esitysluonnos laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta

- Luku 1: Yleiset säännökset
- Luku 2: Asiakkaan valinnanvapaus
- Luku 3: Suoran valinnan palvelut
- Luku 4: Maakunnan liikelaitoksen valinta
- Luku 5: Asiakasseteli
- Luku 6: Henkilökohtainen budjetti
- Luku 7: Neuvonta ja ohjaus, palvelutarpeen arviointi ja palvelujen yhteensovittaminen
- Luku 8: Palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyt
- Luku 9: Palvelujen tuottaminen ja palveluntuottajien velvoitteet
- Luku 10: Palveluntuottajalle suoritettavat korvaukset
- Luku 11: Erinäiset säännökset

Määrittäjä

- **Maakunnan liikelaitos**

Asiakkaan tarvitsemat sosiaalihuollon palvelut tuotetaan maakunnan liikelaitoksen toimesta. Se voi tuottaa palvelut itse, hankkia niitä ostopalveluina taikka antamalla asiakkaalle asiakas-setelin tai henkilökohtaisen budjetin. (Yksityiskohtaiset perustelut s. 21)

- **SOTE-keskuksen palvelut tarkemmin §18**

Sosiaali- ja terveyskeskuksessa sosiaalihuollon ammattihenkilöt antavat ohjausta ja neuvontaa sosiaalihuollon palveluista, toimintatavoista ja sosiaaliturvasta ja ohjaavat asiakkaita tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin. Lisäksi heillä on merkittävä informatiivinen rooli sosiaalihuoltoon liittyvien asioiden yleisessä tiedottamisessa niin sosiaali- ja terveyskeskuksen asiakkaille kuin henkilöstöllekin. Edellä mainitun sosiaalihuollon ammattihenkilön tulee olla 39 §:n 2 momentin perusteella sosiaali- ja terveyskeskuksen omaa palkattua henkilöstöä. (Yksityiskohtaiset perustelut s. 21)

- **Ammattihenkilöistä muodostettu ryhmä §37**

... liikelaitoksella on oltava yksi tai useampi sosiaalityöntekijöistä, muista sosiaalihuollon ammattihenkilöistä ja tarpeen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä muodostettu ryhmä, joka työskentelee maakunnan päättämällä tavalla maakunnan alueella sosiaali- ja terveyskeskusten yhteydessä alueellisten palvelutarpeiden mukaisesti. Ryhmän tehtävänä on antaa sosiaalihuollon konsultaatiopalveluja sosiaali- ja terveyskeskukselle, arvioida tarvittaessa sosiaali- ja terveyskeskuksen asiakkaiden palvelutarvetta maakunnan liikelaitoksen tuotantovastuulla oleviin muihin kuin suoran valinnan palveluihin ja ohjata asiakkaat tarvittaessa maakunnan liikelaitoksen palveluihin.

Valinnanvapauden eri keinot

- Suoran valinnan palvelut
 - Sote-keskus
 - Suun terveydenhoito
- Asiakassetelijärjestelmä
- Henkilökohtainen budjetti
- Lisäksi mahdollisuus valita maakunnan liikelaitos ja yksittäisen toimenpiteen suorittaja julkisten palvelutuottajien sisällä

Asiakassetelipalvelujen lisäykset ja rajaukset

- Maakunnalla mahdollisuus siirtää muitakin kuin laissa määriteltyjä palveluja
 - Ei kuitenkaan julkisia hallintotehtäviä
 - Otettava käyttöön muissakin palveluissa, jos hoitotakuun määräajat ylittyvät palvelussa.
- Maakunta voi rajata myös laissa säädettyjen tehtäviä pois asiakassetelijärjestelmästä, jos
 - Vaarantaa asiakas- tai potilasturvallisuuden
 - Vaarantaa liikelaitoksen kyvyn suoriutua lakisääteisistä tehtävistään

Henkilökohtainen budjetti

- Maakunta voi päättää, että henkilökohtaista budjettia käytetään myös muiden kuin vanhuspalvelulain, vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisissa palveluissa.

Aikatauluja

- Liikelaitoksen valinta 10/2019 (§96)
- Jos ei valitse, asuinmaakunnan liikelaitos 1/2020

- Sote-keskus toimijan ilmoitus maakunnalle 5/2020
- Asiakkaan listautuminen sote-keskukseen 10/2020
- Sote-keskus aloittaa 1.1.2021
- Jos ei valinnut 1/2021, maakunnan liikelaitoksen sote-keskus
- Jos ei vallinnut 1/2023, liikelaitos osoittaa parhaiten saavutettavissa olevan

- Suunhoidon yksikön ilmoitus maakunnalle 5/2021
- Asiakkaan listautuminen suunhoidon yksikköön 10/2020
- Suunhoidon yksikkö aloittaa 2022-2023
- Jos ei valinnut 1/2024, lähin yksikkö

- Liikelaitoksen antama asiakasseteli vaiheistetusti 7/2020 - 2022
- Henkilökohtainen budjetti viimeistään 7/2020

Hallituksen esitysluonnos laiksi asiakkaan
valinnanvapaudesta sosiaali- ja
terveydenhuollossa sekä eräiksi siihen
liittyviksi laeiksi, 22.1.2018

vaikutusarviointi

Toteuttamisen edellytykset eri maakunnissa

- Kokonaisarvio kunkin maakunnan valinnanvapauden toteutuksen edellytyksistä mahdollistaa maakuntien luokittelun kolmeen luokkaan.

hyvät

- yksi tai useampia maan suurimmista kaupungeista ja harvaan asutulla maaseudulla asuvan väestön osuus on pieni
- lääketieteellinen tiedekunta ja useita muita
- koulutusyksiköitä, jotka tuottavat sosiaali- ja terveydenhuollon työvoimaa
 - Uusimaa, josta Keski-Uusimaa on mukana palvelusetelikokeilussa
 - Varsinais-Suomi
 - Pirkanmaa, josta Tampere on mukana palvelusetelikokeilussa
 - Pohjois-Savo, josta Ylä-Savo on mukana palvelusetelikokeilussa
 - Pohjois-Pohjanmaa

kohtuulliset

- kohtuullisen hyvä henkilöstötilanne
- harvaan asutulla alueella asuvien osuus on melko pieni
- kohtuullisesti sosiaali- ja terveysalan yritystoimintaa
 - Etelä-Karjalan maakunta
 - Satakunnan maakunta
 - Kanta-Hämeen maakunta, josta Hämeenlinna on mukana palvelusetelikokeilussa
 - Päijät-Hämeen maakunta
 - Kymenlaakson maakunta
 - Pohjois-Karjalan maakunta
 - Keski-Suomen maakunta, josta Jyväskylä on mukana palvelusetelikokeilussa.

haasteita

- **todennäköistä, että maakunnan keskuskaupungeissa olisi vähintään kohtuulliset edellytykset valinnanvapauden toteuttamiseen**
- **mikäli tuottajaverkko kuitenkin jäisi esimerkiksi syrjäseuduille suppeammaksi, olisi maakunnan omalla toiminnalla merkittävä rooli, koska se takaisi kaikille asukkaille yhdenvertaiset palvelut**



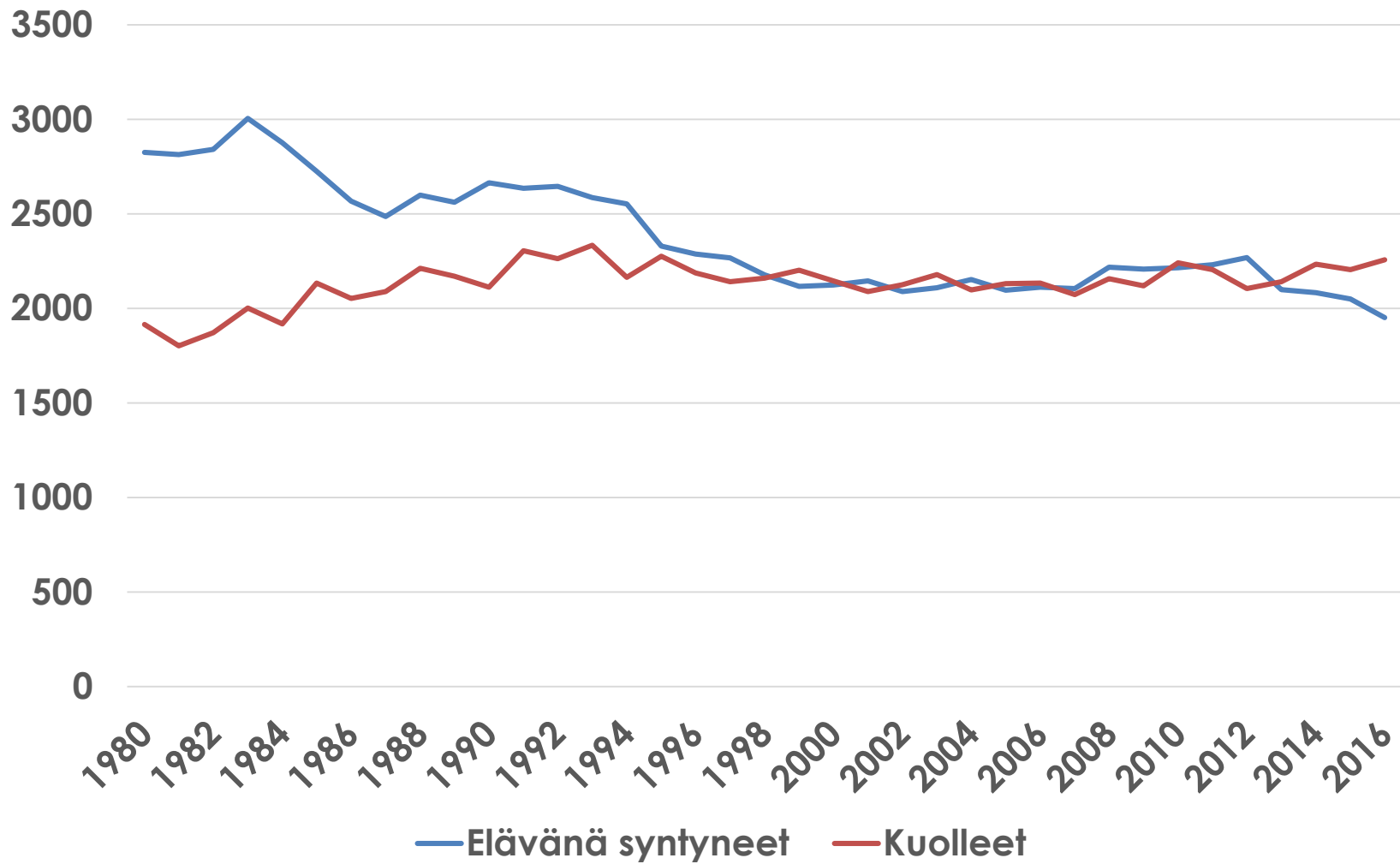
Haasteiden maakunnat

- Etelä-Savon maakunta
 - maakunnan väestön pieni koko, suuri osa väestöstä asuu harvaan asutulla alueella, terveyskeskuslääkärivaje
- **Etelä-Pohjanmaan maakunta**
 - **pieni osa väestöstä asuu kaupunkialueella, pitkiä odotusaikoja terveyskeskukseen, sosiaali- ja terveysalan yritystoiminnan vähyys, terveyskeskuslääkärivaje**
- Pohjanmaan maakunta
 - julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön pieni suhteellinen määrä, terveyskeskuslääkärivaje, sosiaali- ja terveysalan yritystoiminnan vähyys, kaksikielisyys (ruotsinkieli enemmistökielenä)
- Keski-Pohjanmaan maakunta
 - maakunnan väestön pieni koko, julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön pieni suhteellinen määrä, sosiaali- ja terveysalan yritystoiminnan vähyys, terveyskeskuslääkärivaje
- Kainuun maakunta
 - maakunnan väestön pieni koko, suuri osa väestöstä asuu harvaan asutulla alueella, julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön pieni suhteellinen määrä, sosiaali- ja terveysalan yritystoiminnan vähyys, terveyskeskuslääkärivaje, pitkät välimatkat maakunnan sisällä
- Lapin maakunta
 - suuri osa väestöstä asuu harvaan asutulla alueella, pieni osa väestöstä asuu kaupunkialueella, julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön pieni suhteellinen määrä, sosiaali- ja terveysalan yritystoiminnan vähyys, pitkät välimatkat maakunnan sisällä

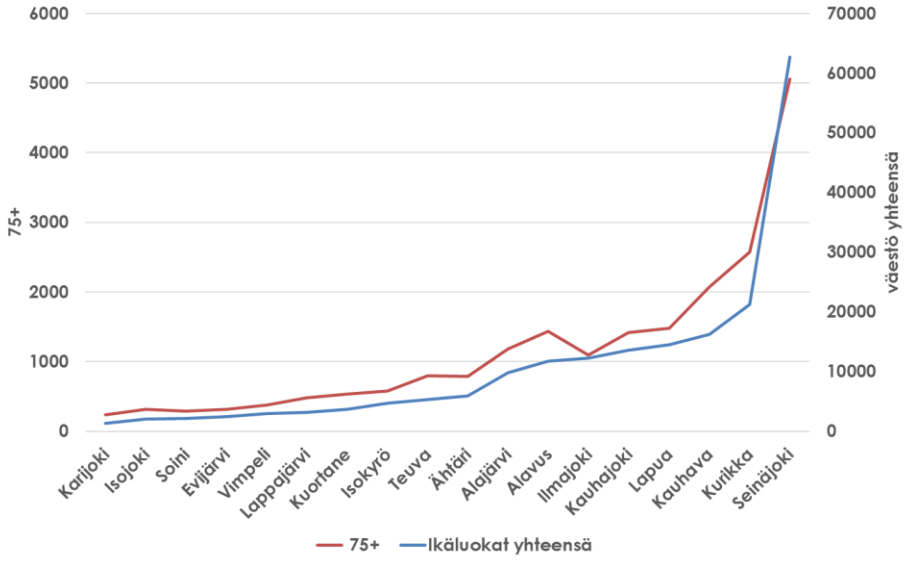
Väestönmuutos 1991 - 2017*, %, 31.12. Väestönkasvu on merkitty vihreällä taustavärillä.

| Alue | 1991 | 1995 | 1996 | 2000 | 2005 | 2010 | 2016 | 2017* |
|-----------------|------|------|------|------|------|------|------|-------|
| Koko maa | 0,6 | 0,4 | 0,3 | 0,2 | 0,4 | 0,4 | 0,3 | 0,2 |
| Etelä-Pohjanmaa | 0,1 | -0,6 | -0,5 | -0,6 | -0,1 | 0,0 | -0,4 | -0,5 |
| Alajärvi | 0,2 | -0,8 | -0,1 | -1,0 | -1,1 | -0,8 | -1,1 | -0,6 |
| Alavus | 0,0 | -1,1 | -1,0 | -0,3 | -0,1 | -1,2 | -1,1 | -1,6 |
| Evijärvi | -0,9 | -1,3 | -1,3 | -1,6 | -0,6 | -0,6 | -1,6 | -1,4 |
| Ilmajoki | 0,2 | -0,6 | -0,5 | 0,3 | -0,2 | 0,8 | 0,1 | 0,3 |
| Isojoki | -1,1 | -1,1 | -0,9 | -1,9 | -1,5 | -0,2 | -2,1 | -2,2 |
| Karjajoki | -2,0 | -1,7 | -1,8 | -2,1 | -1,2 | -0,5 | -1,5 | -1,5 |
| Kauhajoki | 0,4 | -0,8 | -0,8 | -1,3 | -0,5 | -0,8 | -0,7 | -1,1 |
| Kauhava | -0,4 | -0,9 | -0,6 | -1,3 | -1,1 | -1,4 | -1,1 | -1,9 |
| Kuortane | 1,1 | -1,4 | -2,4 | -1,7 | -1,1 | -1,0 | -0,7 | -1,4 |
| Kurikka | -0,4 | -1,1 | -0,9 | -1,2 | -0,7 | -0,4 | -1,1 | -1,4 |
| Lappajärvi | -0,6 | -1,4 | -0,9 | -2,0 | -2,0 | -1,6 | -1,2 | -1,2 |
| Lapua | 0,0 | -0,6 | -0,6 | -1,0 | 0,5 | 0,7 | -0,2 | -0,5 |
| Seinäjoki | 1,0 | 0,5 | 0,5 | 0,6 | 1,3 | 1,4 | 0,8 | 1,0 |
| Soini | 0,0 | -1,5 | -0,8 | -0,5 | -2,0 | -1,6 | -1,7 | -3,3 |
| Teuva | 0,5 | -1,7 | -1,0 | -1,0 | -1,4 | -0,7 | -2,2 | -1,6 |
| Vimpeli | 0,1 | -1,2 | -1,6 | -1,4 | 0,0 | -1,3 | -1,6 | -1,7 |
| Ähtäri | -0,5 | -1,1 | -1,1 | -0,6 | -1,1 | -1,3 | -1,4 | -1,4 |

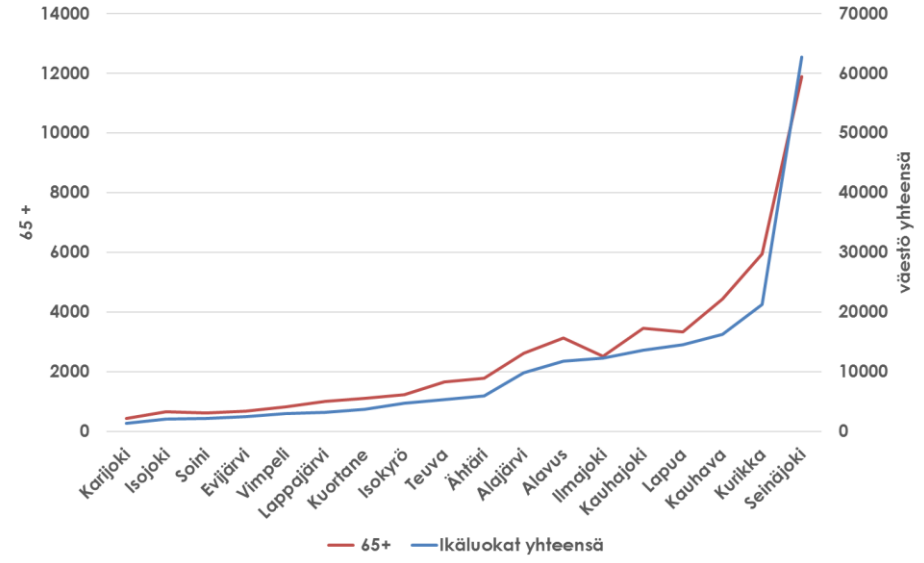




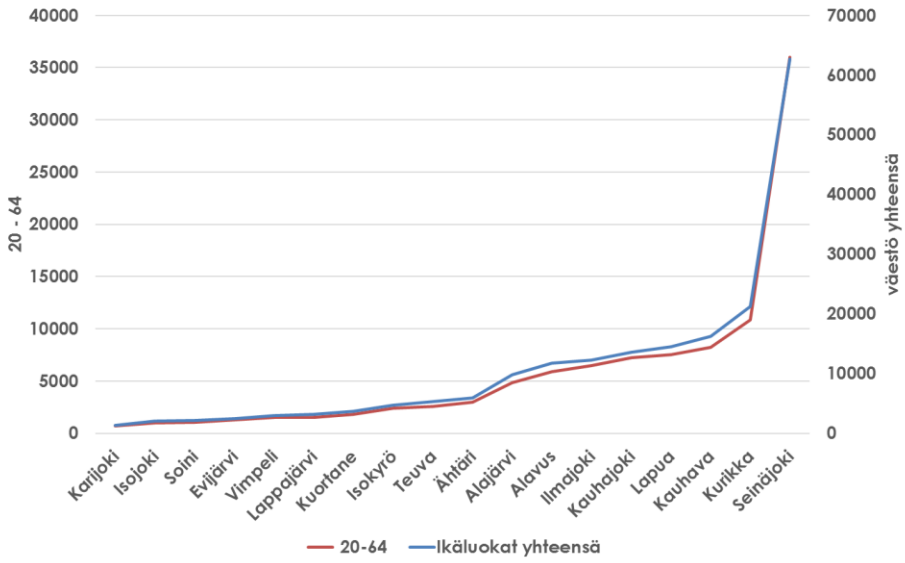
75+ määrä



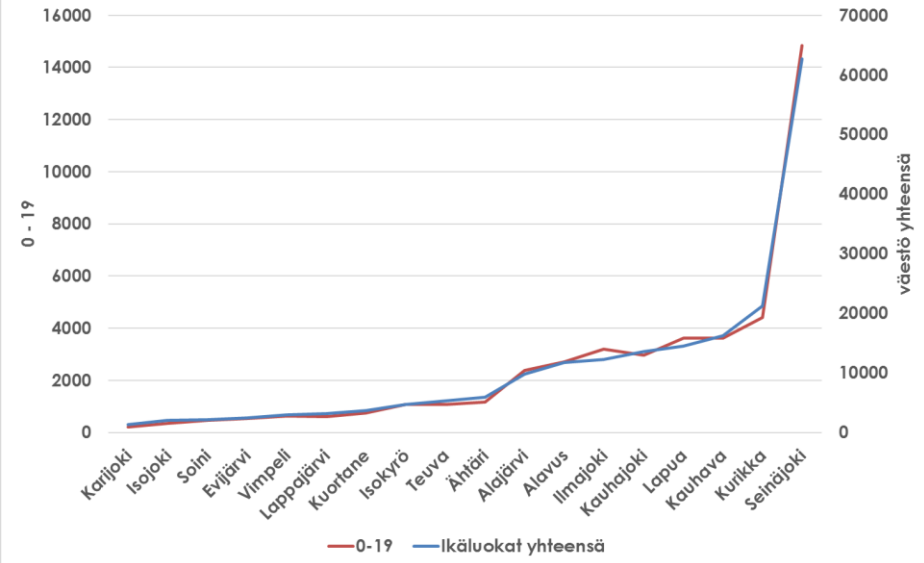
65 + määrä



20 - 64 määrä



0 - 19 määrä



KIITOS!